Kirjaston lukuaskel

Työpajat kirjaston
lukutaitotyösuunnitelman
valmistelun tueksi

#lukuaskel

Työpaja: sisältö ja tarkoitus

- Tässä ppt-tiedostossa on koottuna kirjastoissa järjestettävien lukutaitotyösuunnitelman valmistelua tukevien työpajojen sisältö.
- Mukana on ennakkotehtävät, työpajojen alustukset, ohjeet ryhmätöihin ja kysymykset, joita pohditaan.
- Ryhmätöiden tuloksien avulla kirjasto voi aloittaa oman lukutaito-ohjelmansa kirjoittamisen.
- Ryhmätöiden toteutustapaa voi tarpeen mukaan muokata tai tehdä vain osan ryhmätöistä.
- Työpaja on jaettu viiteen osioon, ja lopussa on jälkitehtävä lähtökysymyksen kanssa.
- Tärkeää on seurata ja tukea kaikkien osallistumista ja mahdollisuutta jakaa oma näkemyksensä. Hyvä lukutaitotyöohjelma on yhteisen työskentelyn tulos.
- Työpajan voi järjestää myös yhteistyössä toisen kunnan kirjaston kanssa, tämä voi lisätä ideoita ja keskustelua.

Esimerkkejä ennakkotehtäv

- Mitkä ovat kuntasi arvot? Yksi osallistuja tiivistää kunnan arvot työpajan alussa
- Miten mielestäsi kunnan arvot näkyvät kirjastonne tekemässä lukutaitotyössä?
- Ketkä kunnassa tekevät lukutaitotyötä tällä hetkellä? Kenen kanssa yhteistyötä jo tehdään ja kenen kanssa sitä kannattaisi tehdä?
- *Ennakkotehtäviin materiaaleja ajattelun tueksi:*
  - *Lukutaitotyösuositus*
  - *Kansallinen lukutaitostrategia*
  - *Selkoversio lukutaitostrategiasta*
  - *Lukutaitotyösuositus-diasarja liitteeksi*
  - *Turun lukutaitotyöstrategia*
  - Miten lukutaitotyö ja lukemisen edistäminen eroavat toisistaan? AVI:n seminaarin diat
    - Avaus - Satu Ihanamäki
    - Lukutaitojen ja lukutaitotyön määrittelyä sekä esimerkkejä kirjaston lukutaitotyöstä - Reija Portti & Anna Roos
    - Kirjaston lukuaskel - Riikka Rajala & Anna Kippola

ALUSTUS

- Alustus päivän aiheeseen eli miksi olemme kokoontuneet yhteen
- Päivän aikataulu (dia 5)
- Muistetaan keskittyä keskusteluissa annettuun aiheeseen, sillä aikaa on rajallisesti ja aiheita on useita eli ei vahingossa hypätä seuraavaan teemaan ennakkoon: saamme käsiteltyä kaikki tärkeät asiat.

Aikatauluesimerkki

- Johdatus päivän kulkuun 30 min (9-9.30)
- Työpaja osio **Mitä on lukutaitotyö?** 45 min (9.30-10.15)
- Biotauko 10 min
- Työpaja osio **Lukutaitotyö nyt ja tulevaisuudessa** 75 min (10.25-11.40)
- Lounas 11.40-12.40
- Työpaja osio **Asiakkaat, kohderyhmät** 75 min 12.45-1400
- Kahvitauko 14-14.15
- Työpaja osio **Sidosryhmät** 60 min 14-15-15.15
- Työpaja osio **Strategia** 15.15-15.40
- Lopetus ja jälkitehtävä 15.40 ->

Mitä on lukutaitotyö?

- Kansallinen lukutaitostrategia 2030 määrittelee lukutaidon turvallisen yhteiskunnan, toimivan demokratian ja tasa-arvon perustaksi.
- Lukutaitotyön tavoite on vahvistaa ja edistää kaikenikäisten lukutaitoa.
- Lukutaitotyö on suunnitelmallista **monilukutaidon** harjaannuttamista.
- Lukutaitotyö on yhteistyötä, ja sitä toteutetaan, johdetaan ja arvioidaan yhteistyössä.
- Lain yleisistä kirjastoista (1492/2016) painopisteisiin lukeutuvat kansalaisten yhdenvertaisuus, aktiivinen kansalaisuus, demokratia ja kulttuurinen vuoropuhelu, joiden toteutumisen perusedellytys on lukutaito.

LUKUTAITOTYÖ JA LUKEMISEN EDISTÄMINEN

Kirjastolaissa lukemisen edistäminen ja ohjauksen ja tuen tarjoaminen monipuoliseen lukutaitoon ovat kirjaston tehtäviä.

Haaste lukutaitotyön hahmottamisessa: Samanniminen toiminto voi olla joko lukemisen edistämistä tai lukutaitotyötä.

Lukutaitotyö on lukutaidon ylläpitoa, syventämistä ja harjaannuttamista

Lukutaidon portaat

(Lukutaitotyön sanastosta, OPH)
https://www.oph.fi/fi/teemat-ja-kehittaminen/lukutaito-ohjelma/lukeva-kunta/hyodynna-kunnan-lukutaitotyossa

- Lukivalmiudet
- Tekninen lukutaito
- Ymmärtävä lukutaito
- **Erittelevä lukutaito**
- **Tulkitseva lukutaito**
- **Arvioiva lukutaito**

  – *Kolme viimeistä porrasta ovat niitä, joissa kirjasto voi erityisesti tukea lukijoita*

- **Lukivalmiudet:** Lukutaito rakentuu jo ennen varsinaista lukemaan oppimista. Lukivalmiudet ovat taitoja, jotka ennakoivat lukemisen ja kirjoittamisen oppimista. Niihin kuuluvat esimerkiksi kielellinen tietoisuus sekä kiinnostus kieltä, kirjoja ja tarinoita kohtaan. Varhaisia lukivalmiuksia ovat esimerkiksi: kiinnostus kirjoihin ja lukutilanteisiin, kirjainten ja merkkien tunnistaminen sekä äänteiden yhdistäminen tavuiksi ja sanoiksi. Lukivalmiuksia voidaan kehittää jo vauvaiässä.

- **Tekninen lukutaito:** Teknisen lukutaidon – eli dekoodauksen taidon – kehittymistä tavoitellaan erityisesti 1.–2. luokkien aikana. Tekninen lukutaito tarkoittaa sitä, että lapsi oppii vastaavuuden kirjainten ja äänteiden välillä ja pystyy muodostamaan niistä sanoja. Lukeminen alkaa usein ääneen lukemisena ja muuttuu harjoittelun myötä äänettömäksi. Pelkkä sujuva lukeminen ei vielä takaa sitä, että lukija ymmärtää tekstin sisältöjä tai osaa arvioida niitä.

- **Ymmärtävä ja erittelevä lukutaito:** Lukemisen sujuvoiduttua lukija pystyy sisäistämään lukemansa ja tekemään havaintoja tekstin rakenteista ja sisällöistä. Tässä vaiheessa lukija oppii jäsentämään lukemaansa ja ymmärtämään lukemansa.

- **Tulkitseva lukutaito:** Tulkitseva lukutaidon taso tarkoittaa, että tekstistä pystytään löytämään merkityksiä, jotka eivät näy suoraan sanojen tasolla. Esimerkiksi kertomusta lukiessa osaa päätellä, millainen kuva henkilöhahmoista muodostuu heidän toiminnastaan tai millaista sanomaa tarina välittää.

- **Arvioiva lukutaito:** Arvioiva lukija osaa pohtia tekstin luotettavuutta, tarkastella sitä julkaisuympäristön tai tarkoitusperien näkökulmasta ja suhteuttaa sen laajempaan tietoon ja kokemuksiin. Tavoitteena on, että lukutaito kehittyy kokonaisuudeksi, jossa ymmärtävä, tulkitseva ja arvioiva lukeminen tukevat toisiaan ja muovautuvat tilanteen ja tekstin mukaan.

Riittävä lukutaito

- Riittävä lukutaito tarkoittaa lukutaitoa, jonka avulla ihminen pystyy osallistumaan arjen tilanteisiin, ymmärtämään oikeutensa ja velvollisuutensa, käyttämään palveluita, tekemään päätöksiä ja toimimaan itsenäisesti.

- Se ei edellytä täydellistä tai akateemista lukutaitoa, vaan kykyä ymmärtää ja hyödyntää arjen tekstejä: aikatauluja, ohjeita, laskuja, lomakkeita ja digitaalisten palvelujen sisältöjä.

- Suomessa harva aikuinen on täysin lukutaidoton, millä tarkoitetaan sitä, että valtaosa aikuisista osaa teknisesti lukea. Tekninen lukutaito ei kuitenkaan ole riittävä taso yhteiskunnassa toimimiseen.

- Riittävä lukutaito on ymmärtävää lukemista. Yhteiskunnan kannalta välttämätön osa lukutaitoa on myös perustason arvioiva lukutaito. Ihmisen tulee pystyä erottamaan luotettavaa tietoa epäluotettavasta, arvioimaan lähteitä ja ymmärtämään, milloin tiedon tarkoitus voi olla vaikuttaa mielipiteisiin.

Monilukutaito

- Monilukutaito tarkoittaa kykyä ymmärtää ja tulkita erilaisia viestejä ja sisältöjä, joita nyky-yhteiskunnassa kohdataan.
  - Teksteihin kuuluvat kuvien, videoiden, graafien, uutisten, mainosten, sosiaalisen median, digitaalisten sisältöjen ja myös tekoälyn tuottamien viestien lukeminen ja arvioiminen.
  - Myös ns. perinteisten kirjoitettujen tekstien luku- ja kirjoitustaito ovat osa monilukutaitoa, mutta eivät yksin riittävä.

- Ihmisellä on siis oltava valmiudet hahmottaa monenlaisia merkityksiä eri ympäristöissä, tunnistaa, miten sisältö rakentuu ja mihin se pyrkii vaikuttamaan, tuottaa itse monimediaista sisältöä ja ilmaista itseään.

- Monilukutaito ei ole yksittäinen taito, joka opitaan kerran, vaan elämän mittainen prosessi. Se muuttuu sitä mukaa, kun yhteiskunta, teknologia ja viestinnän muodot muuttuvat.

- Lukutaitotyössä on pedagoginen ote

- Lukutaitotyön tavoitteena on lukutaidon vahvistuminen ja kumuloituminen

- Tehokas lukutaitotyö on toiminnallista ja vastavuoroista

- Lukutaitotyössä avainasemassa on sidosryhmäyhteistyö

- # Lukutaitotyötä tehdään suunnitelmallisesti, tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti

Suunnitelmallinen lukutaitotyö on ennakoitavaa kaikille osapuolille

- Lukutaitotyötä kehitetään kirjastoalalla olemassa olevan osaamisen pohjalta – kirjastoammattilainen on lukutaitotyön asiantuntija

Yleisten kirjastojen tehtävään

Alueelliseen strategiaan (AKE/kirjastokimppa)

Kansalliseen lukutaitostrategiaan 2030

LUKUTAITOTYÖ TULEE KIINNITTÄÄ

Kunnan ja kirjaston strategiaan tai toimintasuunnnitelmaan

LVV kirjastotoimen asettamiin tavoitteisiin ja tehtäviin

Työnkuvaan

Kirjastojen lukutaitotyölle luodaan kestävä pohja, kun kirjastojen työntekijät tunnistavat oman osaamisensa ja asiantuntijuutensa ja saavat työssään mahdollisuuksia ja resursseja osaamisensa kartuttamiseen.

TYÖPAJA OSIO 1 Mitä on lukutaitotyö?

- Työskentelytapa: Yhteinen ryhmäkeskustelu
- Kysymykset:
  - Esittäytymiskierros: jokainen vuorollaan saa kertoa minuutin ajan, mitä päivän aiheesta tulee mieleen
  - Kunnan arvojen ja strategian nopea esittely. Näihin on hyvä kiinnittää kirjaston lukutaitotyösuunnitelma, jotta se saadaan näkyviin myös muihin kunnan asiakirjoihin.

  Lisäkysymykset, jos on aikaa:
  - *Miten lukutaitotyö ja lukemisen edistäminen eroavat toisistaan? Mitä yhteisiä pintoja on?*
  - *Miten kirjasto tukee tai voisi tukea lukutaitoa?*

TYÖPAJA OSIO 2 Lukutaitotyö nyt ja tulevaisuudessa

- Työskentelytapa: **Learning cafe -menetelmä**

–Jaetaan osallistujat 2-3 ryhmään ja ohjataan ryhmät omien pöytien ääreen. Pöydissä on fläppitaulupaperi, jossa on kysymys valmiina sekä post-it -lappuja ja tusseja.
–Jokainen pöytäkunta valitsee kirjurin, joka pysyy pöydässään koko session ajan. Muut vaihtavat pöytää x-ajan kuluttua. Kirjuri kirjaa lappuihin pöydän pääkysymyksen herättämiä ideoita ja ajatuksia. Keskustelua käydään kuuntelemalla, kertomalla omia mielipiteitä sekä kommentoimalla siten, että jokainen saa äänensä kuuluviin.

–Keskustelujen jälkeen (10-15 min) vaihdetaan pöytää. Ainoastaan kirjuri pysyy omassa pöydässään. Keskustelu jatkuu uudessa pöydässä sen jälkeen, kun uuden pöydän kirjuri on ensin lyhyesti kertonut aiemman pöytäseurueen ajatukset.

–Kierros on mahdollista toteuttaa uudelleen, mikäli aikaa riittää ja tuntuu, että teemojen/kysymysten käsittely jäi liian pinnalliselle tasolle.

–Lopuksi kirjurit esittelevät lopputulokset kaikille osallistujille.

TYÖPAJA OSIO 2 Lukutaitotyö nyt ja tulevaisuudessa

- *Alustus: Kerrotaan kysymykset, ohjeistetaan toimintatapa*

- **Kysymykset Learning cafeeseen tauluilla ja pöydissä:**

  - Mitkä tämänhetkisistä työtehtävistä(si) ovat lukutaitotyötä tai voisivat pienin muutoksin olla nimenomaan lukutaitotyötä?
  - Haaveidesi lukutaitotyö: mitä se olisi, jos resurssit eivät olisi este?
  - Mitä osaamista lukutaitotyöhön kirjastossanne/henkilöstöllä on nyt ja millaista osaamista tarvitaan tulevaisuudessa (esim. täydennyskoulutus, peruskoulutuksen osat etc.)?

TYÖPAJA OSIO 3-4 – Yhteinen alustus molemmille

ALUSTUS

- Yleisten kirjastojen vahvuus lukutaitotyössä on, että lähtökohtaisesti kirjaston palvelut voivat tavoittaa ihmiset heidän elämänkaarensa kaikissa vaiheissa.
- Hyvä lukutaito vahvistaa kaikissa ikäryhmissä kyvykkyyttä osallistua yhteiskunnan ja yhteisön toimintaan, hoitaa omia ja läheistensä asioita ja tuntea omat oikeutensa ja velvollisuutensa. Hyvä lukutaito on demokratian kulmakivi ja edellytys aktiiviseen kansalaisuuteen.
  - Lukutaitotyö on yleisten kirjastojen tehtävän ytimessä ja olennainen osa kirjastojen demokratiatyötä.
  - Asiantunteva lukutaitotyö vahvistaa yleisten kirjastojen merkitystä demokraattisen yhteiskunnan rakentajana.
- Lukutaito vaatii elämän mittaista ylläpitoa, harjaannuttamista ja syventämistä.
  - Periaatteessa lukutaitotyön kohderyhmää voivat olla kaikki kuntalaiset kaikissa elämänsä vaiheissa.

TYÖPAJA OSIO 3-4 – Yhteinen alustus

- Kohderyhmiä voidaan jakaa eri tavoilla esimerkiksi iän mukaan: alle kouluikäiset, alakouluikäiset, nuoret, nuoret aikuiset, työikäiset, perheet ja ikääntyvät.
  Kaikista ikäryhmistä löytyy erilaisia pienempiä kohderyhmiä ja niiden tunnistaminen helpottaa asiakkaiden tavoittamista. Alaryhmiä voivat olla esim. erityisryhmät, maahanmuuttaneet, opiskelijat, yhdistykset ja urheiluseurat, työelämän ulkopuolella olevat, sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt jne.
- Lukutaitotyötä tehdään kohderyhmän tarpeet ja taidot huomioiden.
- Tavoitteena on olemassa olevan työn vahvistaminen ja fokusoiminen, uusien kohderyhmien tavoittaminen ja sopivien toimintojen löytäminen ja aloittaminen.
- Haasteena ovat usein sellaiset kohderyhmät, jotka eivät käytä kirjastoa. Avainasemassa on sidosryhmäyhteistyö.

TYÖPAJA OSIO 3-4 – Yhteinen alustus

ALUSTUS

- Kirjasto ei voi tehdä vaikuttavaa ja tavoittavaa lukutaitotyötä ilman sidosryhmäyhteistyötä.
- Selkeiden kohderyhmien ja yhteistyökumppaneiden valinta mahdollistaa rajallisten resurssien tehokkaan hyödyntämisen.
- Lukutaitotyötä tehdessään kirjaston tulee olla selvillä yhteistyökumppaneiden lukutaitoon liittyvistä velvoitteista ja tavoitteista. Yhteistyökumppaneiden toiminnan tunteminen helpottaa yhteistyöehdotuksen muotoilemista.
- Lukutaitotyössä tavoitteet ja sisällöt määritellään yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.
- Suunnitelmallisuus ja yhteiset tavoitteet sitouttavat sidosryhmät yhteistyöhön.
- Lukutaitotyö on ennakoitavaa kaikille osapuolille, mikä mahdollistaa toiminnan oikeamääräisen resursoimisen.
  - **Kenen kanssa** (sidosryhmä) kirjastossanne tehdään lukutaitotyötä?
  - **Kenen kanssa** kannattaisi tehdä (kirjastossa, sidosryhmän tiloissa, muualla)

TYÖPAJA OSIO 3 - Asiakkaat, kohderyhmät

- *Ohjeet: kerrotaan kysymykset, ohjeistetaan toimintatapa*
- Työskentelytapa: Oppimiskahvila, 2-3 pöytää, Lähtökohtana on jakaantua pienryhmiin pöytäkunnittain. Prosessin edetessä pöytäryhmien jäsenet vaihtavat pöydästä toiseen, jolloin uusi pöydän ympärille muotoutunut ryhmä pohtii aiempia tuotoksia ja ideoi niitä eteenpäin. Ensimmäisellä kierroksella jokainen ensin sanoo vuorollaan ajatuksensa:

- Kysymykset pöydille (1 kysymys per pöytä, valmiina isolla paperilla) , konkreettisia esimerkkejä
  - KYSYMYS 1: Kenelle kirjastossanne tehdään lukutaitotyötä nyt? Keitä se tavoittaa (ikäryhmät, muut ryhmät) ja miten? **Olemassa olevat kohderyhmät.**
  - KYSYMYS 2: Ketkä voisivat hyötyä kirjastojen lukutaitotyöstä? **Tavoiteltavat kohderyhmät.**
  - KYSYMYS 3: Miten kirjaston on mahdollista tavoittaa sellaiset henkilöt, jotka eivät löydä kirjastoon? **Missä muualla tavoittaa mahdollisia lukutaitotyöstä** hyötyviä asiakkaita kuin kirjastossa? Ideoi rohkeasti.

TYÖPAJA OSIO 4 – Sidosryhmät

- Työskentelytapa Aivoriihi
  - ideointivaihe parikeskusteluna eli kukin kirjaa vastaukset lapulle ja vie taululle
  - arviointi- ja ryhmittely sekä valintavaihe fasilitoidusti, keskustellen valitaan ryhmälle tärkeimmät teemat
- Kysymykset, antakaa konkreettisia esimerkkejä kunnassa toimivista tahoista:
  - Kenen kanssa erityisesti haluaisit tehdä lukutaitotyötä?
  - Miksi juuri tämän sidosryhmän kautta/kanssa?
  - Ketä tai mitä ryhmiä tavoitat tämän sidosryhmän kautta?

- *Jatkotyöstö seuraavalla dialla*

TYÖPAJA OSIO 4 - Sidosryhmät

- Käydään läpi taululle kerätyt mahdolliset sidosryhmäkumppanit yhdessä
- Jokainen kirjaa ainakin YHDEN konkreettisen lukutaitotyötoimenpiteen, jonka voisi jonkun taululla olevan sidosryhmän kanssa toteuttaa
  - Mitä tekisit heidän kanssaan (käytännön esimerkkejä, vastaa ainakin alla oleviin kysymyksiin)?
    - *Mitä tekisit*
    - *Missä tekisit*
    - *Kenelle tarkalleen (eli kenelle tarjoaisitte lukutaitotyötä sidosryhmän kanssa)*
  - Mitä erityisosaamista/koulutusta/resurssia tarvitset päästäksesi tavoitteeseen?

  - Käy laittamassa lappu oikean ryhmän alle -> käydään yhdessä läpi

- *Lyhyt kooste kirjastojen sidosryhmäyhteistyöstä evästykseksi seuraavalla dialla*
- *Tuloksia kannattaa käsitellä tarkemmin pienemmällä porukalla ja kirjata vaikkapa lukutaitotyösuunnitelmaan ideoiksi ja tulevaisuuden toiminnaksi. Muistakaa informoida henkilöstöä käydyistä keskusteluista*

TYÖPAJA OSIO 4 – Sidosryhmät esimerkkejä

- *Etsivä nuorisotyö ja starttivalmennus (16-29 -vuotiaat koulutuksen ja työelämän ulkopuoella olevat), työpajoja mm. medialukutaito, sanataide, vaikuttaminen.*
- *Raahen Psyyke Ry: kirjailijavierailut yhdistyksen omissa tiloissa (tuttu ja turvallinen tila jäsenille, avoin kaikille), vierailut toteutetaan keskusteluna, johon osallistujien on mahdollista liittyä koko tilaisuuden ajan.*
- *Yksityiset sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottajat, esim. tuetun asumisen yksiköt, lastensuojelun tukipalvelut, päivätoiminta (kontaktin saaminen ja yhteistyön aloittaminen usein mutkattomampaa kuin hyvinvointialueen toimijoiden kanssa johtuen yksiköiden pienemmästä koosta)*
- *Selkolukupiiri maahanmuuttaneille - sidosryhmä voi olla esim. kotoutumisen toimija, SPR tai seurakunta.*
- *Lukukummitoiminta ammatillisen toisen asteen opiskelijoille. Mahdollisuus suorittaa valinnaisia suomenkielen osaamispisteitä kirjaston työntekijän kanssa.*
- *Lukutaitoa tukevat tehtävät 2. asteen kirjaston käytön ja tiedonhaun opastuksessa.*
- *Kirjaston aamukahvit, jossa keskustellaan ajankohtaisista teemoista ja niiden uutisoinnista.*

TYÖPAJA OSIO 4 – Mahdollisia sidosryhmiä ja yhteistyökumppaneita

- *Työllisyyden palvelut*
- *Yhdistykset, järjestöt, urheiluseurat*
- *Kunnan muut toimijat (hyte-palvelut, nuorisopalvelut, osallisuusryhmät, varhaiskasvatus ja perusopetus, vapaa sivistystoimi, liikuntapalvelut jne.)*
- *Rikosseuraamuslaitos*
- *Hyvinvointialueet (sosiaali- ja terveyspalvelut)*
- *Seurakunnat ja uskonnolliset yhteisöt*

TYÖPAJA OSIO 5 – Strategia

- Alustus:
- Strategialla tarkoitetaan **suunnitelmaa**, jolla tavoiteltu päämäärä pyritään saavuttamaan tietyn ajanjakson aikana.
- Strategian tekemisen osat:
  - Tilannekuvan luominen eli Missä mennään
  - Tulevaisuuskuvan luominen eli Minne mennään
  - Toimeenpanon suunnittelu eli Miten sinne päästään
  - Toimeenpanon seuranta ja arviointi eli Seurataan matkaa
  - Hyviä vinkkejä esim täällä: https://www.soste.fi/strategian-laatimisen-vaiheet-ja-keinot/

TYÖPAJA OSIO 5 - Strategia

- Pohdittavia asioita lukutaitotyöstrategian/suunnitelman tekemiseksi:
  - Miten lukutaitotyön tavoitteet asetetaan ja mitä ne ovat teidän kirjastossanne?
  - Mitä halutaan, että kirjaston lukutaitotyö on vuoden ja viiden vuoden päästä?
  - Yksi tapa tehdä lukutaitotyösuunnitelma, on asettaa tavoite ja pohtia, mitä tehtiin vuonna 5, vuonna 4 etc, että päädyttiin haluttuun tavoitteeseen eli takaisinkatsominen.
  - Mitä toimenpiteitä pitää tehdä, jotta päästään viisivuotistavoitteisiin?

- 5-vuotissuunnitelma eli esim kohderyhmien kehittäminen - > voi olla kuitenkin esim teemavuosi eri kohderyhmälle (esim jos aletaan kehittää kohderyhmätyötä työttömien, nuorten, senioreiden kanssa, niin eri kohderyhmä keskiössä eri vuosina)

TYÖPAJA OSIO 5 – Strategia

- Työskentelytapa: Vastaa kysymyksiin kirjallisesti
  - Kenen kanssa erityisesti haluat tehdä lukutaitotyötä (ryhmän)
  - Mitä tekisit heidän kanssaan (toiminta)
  - Mikä tämän toimenpiteen tavoite on?
  - Mitä täydennyskoulutusta, erityisosaamista ja/tai resurssia tarvitset tämän lukutaitotyötoimenpiteen toteuttamiseen, jotta onnistut?

Tämä on sinun henkilökohtainen lukutaitotyön visiosi, jota kohti etenet

Esimerkkivisiot

- Kehittääkseni omaa lukutaitoa ja ammatillista osaamistani osallistun tammikuussa alkavalleTommi Parkon verkko-opetuksena toteutettavalle runouden peruskurssille. Kurssilla keskitytään runouden lukemiseen ja tulkintaan. Haen kurssimaksuun (200 €) apurahaa Suomen kirjastoseuralta ja käytän karttuneita taitojani aikuisten lukutaitotyössä.

- Haen pientä (30 000 tai 60 000 €) KA2-hankerhaoitusta (Erasmus+) pohjoismaisen kumppanin (kunta) kanssa. Hankkeen tarkoituksena on selvitää hankekunnissa NEET (not in education, employment or training) nuorten aikuisten parissa tehtävää moniammatillista työtä ja sen käytäntöjä.

  Hankkeen tarkoituksena on selvittää kohderyhmän tarpeita, jakaa jo tehtävän työn hyviä käytäntöjä ja vahvistaa verkostoyhteistyötä sekä tuottaa taustatietoa myöhemmin haettavalle isolle KA2-hankkeelle, jossa on mukana kumppaneita vähintään kolmesta eurooppalaisesta kunnasta. Tämän vision tavoiteaikataulu on 5 – 10 v. Isossa hankkeessa Raahen kaupunginkirjaston osuus on nimeomaan lukutaitotyö kohderyhmän parissa. Prosessin aikana kerrytän mm. hanke- ja verkosto-osaamistani.

TYÖPAJA OSIO 5 – Strategia

- Työskentelytapa jatko:

  Palautetaan visiot kirjekuoreen. Halutessaan voi myös esitellä oman visionsa.
  Näistä koostetaan työpajojen jälkeen tiivistelmä, jota käsitellään kumppanikirjastojen kanssa eteenpäin. Vision tekijää ei voi tunnistaa jatkokäsittelyssä.

  Keräämme visioista hiljaisia signaaleja työskentelyn tueksi.

Mitä työpajan jälkeen?

- Kirjasto tekee 2 viikon sisällä aikataulun ja suunnitelma lukutaitotyöohjelman tekemiseksi
- Aikataulussa on tarkoitus määritellä, koska voitte esitellä oman suunnitelmanne
- Lukutaitotyösuunnitelman sisällysluettelon eli mitä alueita suunnitelmassa on ja koska ne on kirjoitettu auki
- Sisältö voi olla esim.
  - Alustus ja suuntaviivat eli miksi suunnitelma on tehty ja millaisen tiedon pohjalta
  - Tavoite ja visio
  - Kenelle tehdään eli kohderyhmät ja miksi nämä ryhmät
  - Kenen kanssa tehdään eli sidosryhmäyhteistyö ja miksi nämä
  - Vuosittaiset teemat eli mihin ai heeseen keskitytte
  - Seuranta, mittaaminen, toteutus (kuka, millä aikavälillä etc), päivitys (eli kuinka usein tsekataan suunnitelman ajankohtaisuus)

- Kun olette tehneet ”sisällysluettelon” ja antaneet joka luvulle deadlinen, voidaan esitellä näitä kumppanikirjastoille ja miettiä yhdessä, mihin kysymyksiin tulee vastata missäkin luvussa.

- 5-vuotissuunnitelma lukutaitotyöohjelman yhteyteen, kuka vastaa (kuukausitapaamisessa teemana)
- Miten tuloksia mitataan, kuinka usein, kuinka seurataan? (kuukausitapaamisessa teemana)

Viimeinen kysymys

- Työskentelytapa: osallistujat kirjaavat vastauksen yhteiseen ”huoneentauluun”.
- Kehu itseäsi ja kollegoitasi:
  - **Mitä me kirjastoammattilaiset teemme (lukutaitotyössä) paremmin kuin kukaan muu?**

Kiitos osallistujille!

Lisätietoja hankkeesta Suomen kirjastoseurasta: info@fla.fi

Olemme saaneet hankkeeseen Opetushallituksen hankeavustuksen kansallisen lukutaitostrategian toimeenpanon edistämiseen.